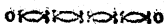

Magyar Hírmondó.

47.

Költ Bétsben, Karátson-Havának (Décembernek)
11-dik napján, 1795-dik Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

Báró *Devins*, a' ki Vezére vala az Olaszországi Seregnek, beteges állapotja miatt nyugodalomra botsátodott. — *Klebeck* F. M. L. elébb az Olaszországi Sereghoz: de későbbben a' *Rajnaihoz* rendelődött — *Beaulieu* és *Lilien* F. M. L. ok, kik közzül az elsőbb a' Fő Quártély mesterfábot kormányozta: által tevődtek a' *Rajnai* Seregtől, az Olaszországihoz. — Generálisságra emelődtek Obersterségből: *Simsen*; *Nicoletti*; és *Brabeck* Urak. (Az utol nevezett, olly fel-tétellel: ha elő-kerül.)

Olasz- Országból. —

(Az itt következő Előadásoknak olvasásában nagy hasznát lehet venni annak a' Mappának, mellyet mi, illy tizim alatt küldöttünk vólt E. Olvasóinknak: A' Frantziák ellen folyó Hadakozásnak Teátrona Felső Olasz Országban. Több illy hasznos, és Európában egy Ujság mellé sem járuló ajándékokkal is örömezt kedveskedünk Mi: de szükség, hogy ezen szándékunkban Előfizetőinknek nagy száma által segítődjünk.)

A' *Devins* Generális' kormányozása alatt vólt Ts. K. Sereg' idej törekedéseinek szerentsés kezdetét, így írta le egy érdemes Tagja, az említett Seregnek: *Devins* Hadi-Vezér még *Médiolánumba* se' jött vólt: midön már Áprilisnek 9-dik napján mozgásba tette az egész Ts. Kir. Armádiát. Tizenötödik Áprilisben *Pedemontzium* Tartomány' *Montferrat* nevű Hertzegségének *Acqui* Városánál táborba szállott az előljáró Sereg. — Maga *Devins*, *Rukavina* Obersterrel együtt még Áprilisben előre járt vólt vizsgálódni *Dégó*ig; az után *Turinba* ment, honnan tsak hamar *Alexándriába* térvén vissza, parantsolatot adott ki Májusnak 31-dikén, hogy *Nádasdi* Regimentje és két Horvát Bata-lionok indullyanak éjfélutánni négy óraker *Dégó* felé; azokat kövesse reggeli hét óraker *Antal* Fő-Hertzeg Regimentje; ezt ismét kilentz óraker a' *Reiszkié*; a' *Reiszkiét* tizenegy óraker az *Alvinczié*'s a' t. Mi (t. i. a' *Nádasdy* Reg. béliek) *Devins* Vezérrel együtt Jún. 2-dik napján *Dégóba* elérteztünk, 's mivelhogy *Dégón* túl szekér-út többé nintsen: el-hitettük magunkkal, hogy ott fogjuk a' nyarat tölteni: a' mint-hogy sátorokat is vertünk, 's ettünk it-tunk a' midön vólt mit. 5-dik és 6-dik Júniusban, hozzánk érkezett a' fő-quár-tély is: a' midönn említett vélekedéssünk-

ben még inkább meg-erössödünk. Egyszer azonban csak el-tűnt *Devins* Vezérünk, 's az előttünk fekvő vidékeket egészen *Karkareig* (melly már a' *Genuai* földön vagy) el-járván, nem csak vizsgálódott; hanem utakat is tsináltatott, és vissza se tért többé valamint a' *Noë* galambja; hanem 13-dik Júniusbann rajtunk küldötte a' parantsólatot, hogy *Nádasdy* Reg. je, két Horvát Bat. okkal együtt, *Karkare* és *Altare* nevezetű Helységek közzé, minden nehéz bagázsia nélkül előre nyomúllyon. Szekereinket és sátorainkat tehát *Dégónál* hátra-hagyvann, a' kinek lova vólt, ló-háton, a' kiknek pedig nem vólt, *per pedes Apostolorum* más nap délutáni két óraker, a' ki-rendeltt helyre, egy nagy magas hegyen lévő gesztenyés erdőbe el-érkeztünk, a' hol én csak hamar gesztenyefa-gallyakból konyhát, és ebédlő-házat készíttettem, mert némelly Tisztbarátim meg-kértek, hogy reájok is főznék, úgymint a' ki két katlankát is hoztam a' nyereg' kápájában. Azonban, midönn a' konyhának és ebédlő-háznak leg-jobb hafznát akarnánk venni: parantsólatot kapunk, hogy Jún. 20-dikánn, éjjelutáni négy óraker talpon legyünk, és kövessük *Rukavina* (már ekkor) Generálist, a' ki negyedfél óra tájbann el-érkezvén, vitt bennünket egy nagy hegyre, a' honnan

mind a' tengert mind a' frantzia Seregnek is egy darab részét jól ki-láttuk. Ott meg állapotdvánn el-vártuk *Devinset*, a' ki onnantúl fogva mindenütt előttünk lévén, egész *Szavonaig* vizsgálódott, és minekutánna a' Várost, a' Tenger-parttal együtt, egész *Vádóig* fel-vétette volna: estve felé, valami egy óránnyi járó földre vissza-húztuk magunkat, és meg-pihentünk, melly pihenés igen szükséges volt, a' Tiszteknek szintúgy valamint a' Köz-népnek: mivelhogy mindnyájan gyalog vóltak. Én ugyan el nem hagytam magamtól a' lovamat: de a' közfiklás-meredek-hegyeken, hogy lovammal együtt nyakamat ne szegjem: *per gyalog* jártam a' lovam előtt; 's úgy ki-fáradtam a' nagy hévségben, mint a' jó Koppó a' hamis Nyúl után. Az vala a' szerentsém, hogy egy darab kenyérem és egy kevés Olasz-kolbászom (Szalá-mim) vala a' tarifznyában; egy kö korsóban pedig, még egy ittze rossz borom is, másként egész nap se' ettem se' ittam volna, mint a' Tisztek közzül is sokakkal meg-történt: mert mivel a' parantsolat úgy vólt, hogy tsupán Stábális Tisztek vihetnek lovat magokkal; és hogy a' Köz-emberek is bútorjaikat hátra-haggyák: elhitettük magunkkal, hogy estvére ismét vissza térünk előbbeni tanyánkra. A' nyugodalom' helyénn alig vóltunk két óráig:

hát jö a' parantsolat, hogy két Batalionok, egy a' *Nádasdy* Reg. éből és egy Horvát, más úton, de olyanonn, a' milyenen tsupánn Őszvérek és Szamarak szoktak járn, egy órányi járó földre előre nyomúllyanak egy kegyetlen nagy hegyre, hogy az ellenség' mozgásait ki-láthassák, a' hová Jún. 21-dikénn, Pajtásai is el-érkeztek az említett Batalionoknak: de valamint az első, úgy ezek is kenyér nélkül. Az a' Szerentsénk vólt, hogy az utánnunk jött Regimentek még is hoztak kenyeret, 's egy líráért lehetett tölök venni egy prófontot. Jún. 22-dikén meg is nyugódtunk, jól is laktunk, mert kenyeret, sőt, húst, sőt még bort is kapunk *Szavonából*, a' melly, valamint *Vádó* is, tőből ki-láttzott a' hegyre.

Ugyan ezenn a' napon tudtára esvén *Devins* Vezérnek, hogy a' *Szavonai* tenger-parton lévő Külső-városban, valami ötfázig való Frantziák tartózkodnak: ellenek küldötte az *Alvinczy* Regimentjét némelly Német Batalionokkal együtt. Ezen Vitézeink, a' Város-sántzába nyomták a' Frantziákat, kikhez más nap le-menvén *Devins* Vezér, alkut ajánlott nékiek: de azt felelték, hogy Vezérjek híre nélkül nem kapitulálhatnak. Hadi-foglyokká nem lehetett őket tenni, a' *Szavonaiak* miatt. Illy környüállásokbann, elégnek tartotta *Devins*, hogy az *Alvinczy* Regimentjéből

Szavonához egy Bataliont állítottson, melly fzemmel tartsa ott a' Frantziákat, ne hogy hátunkra jöjjenek Azok, midön mi *Vádó* ellen fogunk dolgozni. Délelőtti tíz órakor, olly parantsolatot adott ki *Devins* Vezér, hogy mihelyest meg-ette a' Nép az ebédjét: fegyverrel és töltéses-táskával (patrontással) minden más bagázia nélkül kéfzen legyen. Délutánni egy órakor jel adatván az ütközetre, olly bátorsággal támadta meg Népünk a' hegyeken, minden ágyúk nélkül, jobb és bal felől az ellenséget; hogy három sántzaiból verte Azt ki mintegy fél óra alatt, annakutánna pedig *Vádó'* ágyúi alá üzte, a' hol tovább hat óránál tartott a' viaskodás. Ezen és az ezt követett két napokon mintegy ötvenen maradtak halva részünkről, 's kétfázötvenenn estek sebbe.

Vádót két tengeri igen erős Váratskaival együtt, el-hagyta az ellenség Jún. 28-dikára vírradóra igen nagy sebességgel, vagy is világosabban ki-mondván, megfzökött belőlök: mellynek oka a' vólt; mivel a' *Genuai* Republikánusok tele-torokkal hirdették, hogy a' Miéink — úgymint: *Kantu* (a' ki már nem él) és *Ternyei* Generálisok, az *Antal* Fő-Hertzeg Reg. je, egy Batalion Horvátság, 's némelly Német Batalionok által el-yerették a' Fran-

tziáknak azon részét, melly, a' *Sz. Jakab* hegyén készültt, és szinte meg-vehetetleneknek tartatott Sántzokban tanyázott. Ezt a' hírt hallván t. i. a' *Vádói* Frantziák, kiket leg-alább négyezer ember-veszteségünk nélkül ki nem nyomhattunk volna helyekből, meg-ijjedtek, ne hogy a' *Sz. Jakab* hegyén diadalmaskodott Népünk a' hátokra jöjjön: fogták tehát, 's éjtszakának idején hufzonhat ágyúknak gyújtó-jukaikat bé-szegzették, azoknak ágyait résszerént össze-vagdalták; résszerént földbe ásták; a' golyóbisokat a' tengerbe szórták, 's magokat *Finale* felé húzták: de Népünk által szüntelen sarkaltatván, *Finalenál* meg nem állapodtak; hanem *Loanóig*, onnan ismét *Borgettóig* szaladtak, a' hol egy nagy hegyen bé-sántzolták magokat; a' Miénk pedig *Argenteau* Generális' Korpusával eggyesülve, az által-ellenben lévő hegyeken szállottak táborba: több része Armádiánknak a' nyertt jó tanyákon telepedett meg.

*A. Bétsi Udvari Újságnak 9-dlk DéceMBERI Darabja, következő Tudósításait közli az Olasz-Országban lévő Ts. K. Sereg' Kommandójának: — „Nóv. 23-dikán délelőtt, öt ízben és mindenkor igen tüzesen támadták meg a' Frantziák *Gareziónál*, Ts. Kir. Feldmarschallieutenánt *Colli* Sereg-osztályát, a' melly, *Carig*,*

nan Hertzeg' *Pedemontziumi* Korpusával
 vagyon egyesülve: de mind az ötför
 vissza-verették, és kivált *St. Bernard*
 nevű Földvártól alkalmas veszteséggel.

Ugyan az nap reggel *Argenteau* Gene-
 rálist is meg-támadta a' már egy időtől
 fogva szemlátomást meg-száporodott ellen-
 ség, olly erővel; hogy 24-dik Név. ben
 kénytelenített *Argenteau* Generális vissz-
 sza-vonulni *Resain* felé: de az ellenség is
 elébb nyomulván, el-foglalta azt a' kö-
 sziklás hegyet — *S. Pietro del Monte ne-
 vezetűt* — melly alatt állott vólt. Népünk'
 jobb szárnya; 's e' szerént hátúlról kerül-
 hetett említett szárnyunknak: melly idő
 alatt, egynehány más tsapatjai, harmintzhat
 fontos golyóbisú ágyúkból lövöldöztek elől-
 ről Népünkre és *Castellarói* Földvárunkra;
 bal-szárnyunkra pedig, a' tengerről ágyúz-
 tak nyóltz hajók, igen keményen és sok
 órákig.

Ötför vetették el előllök az ellensé-
 get Vitézeink: de minekutánna Földvá-
 raink, 's kivált a' *Castellarói* is az ő ke-
 zére jutottak vólna: nem lehetett már
 akkor meg-állani többé a' sokkal nagyobb
 erő előtt.

Loanónál egész nap tartott a' tusa-
 kodás, és sokat vesztett az ellenség: de
 mivel négy nagy tsapat *Frantziaság*, a'
Settepani és *Melogno* felé nyúló hegyekre
 vette fel magát, a' honnan meg-kerülheté

vólna jobb felől Népünket: ez okon, *Finale* eleibe vonták magokat a' Miéink; hogy pedig a' *Pedemontziumi* Sereggel 's a' *Szárdíniai Király*' Birtokaival való eggyesüléseket meg-tarthassák; *Finale* elől *Vádó* és *Madona del Monte* felé vették útjokat. — Olly erővel lévén az ellenség, hogy az *Apenninus* hegyének minden magassabb részeit el-foglalhatta, következésképpen az *Altarei* szoross járást veszedelmessé tehetette; és a' *Bormidai* völgybe szolgáló utat el-vághatta: illy környülállásokban, két tsapatokra oszlott Népünk Növ. 26-dikán. Eggyik tsapat, *Szavoná*-tól *Pont Invreába* érkezett 27-dik Növemberben, a' másik pedig *Vádótól*, *Madona del Montenn*, és *Ga de Buonánn* által *Altareig* haladt.

Vádónál meg-támadta az ellenség Népünknek hátúl maradott részét: de kártátszaink miatt le-kellett tenni szándékáról.

Növ. 27-dikénn, *Pont-Invreától Malaviciniig* nyomúlt az első tsapat; a' másik, *Altareban* maradt még az nap, 's oda jutottak hozzá *Milesimón* által Gróf *Argenteau*, és *Liptay* Generális' Korpusaik is.

Növ. 28-dikánn az első tsapat *Malavicinitől* el-indúlt, és 29-dikén *Acquiba* ért; a' másik pedig *Dégóig*. A' kemény fergettekre nézve szükségesnek ítélte a' Kommandó, hogy a' *Bormidai* völgyben fek-

vő Helységekbe szállítsa bé Népünket téli-quártélyra.

Ispotálybéli Betegjeink még az Ármádia' mozdulása előtt el-küldödtek vólt előre. — A' mi munítziót, ágyúkat, és eleséget el nem lehetett szállítani a' meredek hegyeken: hasznavehetetlenekké tette Népünk. — Ember-veszteségünket nem határozhatta vólt még meg Növ. 29-dikén a' Komandó. A' nem-találtattak közzül valók vóltak még az említett napon: *Terney* Generális; és *Vukasovics's Brabeck* Obersterek.

Frigyes - Belgyiomból. —

El-járvánn ezen Közönséges-Társaságnak határait *Frantzia* Generális *Moreau*, vissza-tért *Hágába*, 's megbíztatta a' Fő-kormányfzéket, hogy a' Kiköltözött *Batavusok*' seregétől való félelemre éppen semmi ok nintsen. Hogy azonbann annál nagyobb bátorságban lehessen a' Közönséges-Társaság minden meg-történhető esetre: említett *Moreau* Generálisnak kormányozása alatt *Daendels* és *Gericke* *Hollandus* Generálisok, erősebbítették az *Ober-Ysseli*, *Groningai*, és *Geldriai* fzéleket.

A' *Frantzia* Közönséges-Társaságnak *Hágában* lévő Követje *Noël* Polgár, egy Írást adott ott által a' Fő-kormányfzéknek, melly Írásban, minden rémítő híreket meghazudtolnak a' *Frantzia* Elöljárók, 's ígérrik, hogy mindenkor Segítői lesznek *Fri-*

*gyes-Belgyiom*nak. Ezen ígéret mellett is mindazáltal nem kis ízeget ütött a' Bata-vusok' fejébe, azon Hármas-Összezfövetkezésnek meg-hallása, melly lett a' *Bétsi*; *Pétersburgi*; és *Londoni* Udvarok között.

A' belső egyenetlenség is vesztegeti hovatovább *Frigyes-Belgyiomot*. — *Amsterdambann* még azt is kívánták vólt Növ. 8-dikán a' *Robespieri* indulatú Klúbisták, hogy a' mostani Magistrátusnak négy Tagjai tevődjenek árestomba, de a' Magistrátus éppen nem állott reá ezen kívánságra; erővel pedig nem hajthatták végre ízándékjokat, mert a' fegyveres Polgárság esküvéssel kötelezte magát, a' Magistrátushoz való hívségre. A' Katonai Kommissziónak vagynak által adva meg-ítélte-tés végett, három Lovas-Katonák, kik olly vakmerőségre vetemedtek vólt 4-dik Nővemberben, hogy egy Házba, a' mellyben tsendesen tanátskoztanak egygyütt né-melly fő-fő Személyek, fegyveres kézzel rontottak bé: 's alig menthette meg magát tőlök a' *de Smeth* nevű híres Kereskedő-ház' Igazgatója; *Scharp* Úr pedig, ki egygy a' Januáriusban le-tevődött Senátorok közzül, 's a' ki, kétszáz ezer forintot tartozott adni költsönn a' Respublika' Kintsházába, sebet kapott a' fején, annakutánna meg-rugdosodott, és hajánál fogva húrtzolódott. Nővembernek 9-dik éjt-

szakáján, reá mentek a' több Lovasok a' tömlöztre, 's ki akarták abból szabadítani, a' közzülök való három Gonofztévöket: de fegyverre kapvann a' Polgárság, hatalmasann eleit vette ezenn erőszakos szándéknak. — — *Rotterdámbann* is rütül ki-keltek egymás ellen a' Lakosok, úgy hogy sokan sebesedtek sőt haltak is meg. A' *Klúbisták* még *Delft*-ből és *Schiedam*-ból is elő akarták hívni a' magok Tzimborássaikat: de ezenn veszedelmes igyekezetnek meggátolására *Hollandus* és *Frantzia* Lovasság küldödött oda *Hágából*.

Afrika széléről, a' *Jó-reménység*' *Fokától* újjabb Tudósítások is érkeztek *Hágába*, mellyek szerént az *Anglusok* nem kapván inni való vizet, a' *Hollandusok*-tól el-vett *Muysenberg* nevű tanyánn: önként el-hagyták azt.

Nagy - Britanniából. —

Az *Ámerika*-mellyéki Szigetekbe, *Katonákkal* indúltt Szállító-hajóknak, szerentsétlen útat okozott a' tartós szélvész. *Vénus*, és *Pietmont* nevű hajók felől bizonyos Tudósítások vóltak már Növ. 19-dikén *Londonba*, mellyek szerént, az elől nevezett hajóról, tsak tíz; a' másikról is tsak tizenegy Személyeket lehetett életben meg-tartani.

| Szint illy szerentsétlenül jártak azok a' Szállító-hajók is, mellyek, nagy részént

Frantzia Kiköltöztekkel indultak vólt a' nagy tengerre Német-Ország' partjától. A' nagy szélvész t. i., *Frantzia*-Országának *Calaisi* partjához verte őket, a' honnan harmintheten ugyan ismét el-távozhattak, de három meg-feneklett egy homoksziklán, *Calais*hoz tsupánn egygy ágyú-lövésnyire. Egy úgy is belé ütődött a' homoksziklába, hogy fizinte kétszázra megy Azoknak száma, kiket a' le-zuhant vitorlás-gerendák agyon-verték, vagy a' hánykódó habok el-temettek. Kétszáz Személyeket ugyan tsak meg-lehetett tartani életbenn: a' más két hajókról mindnyájan meg-szabadítottak a' rajtok vóltt Személyek, kik között sok Kiköltöztekre rájok esmértek a' Republikánus Frantziák: 's nevezetesen, ama' híres néhai *Frantzia* Királyi Ministerekre, *Choiseul* és *Montmorenci* Hertzegekre is.

Az Ország-gyűlés' Antiministériális Tagjai, százezernél felesébb számú Népet gyűjtöttek öffe Növ. 16-dik napjára, a' Parlamentom Háza' eleibe, 's fel-búzdították Azt, hogy tsendesen ugyan; de azonban hathatósan meg ne szűnnyön ellenzeni a' Ministériom által fel-tett újj Végzésformáknak Törvényekké való tsinálását.

Róma Városában bé valának már zárva öt esztendőktől fogva minden Játék-néző-helyek: hanem most ismét meg-engegődött azoknak fel-nyittattatássok. Leiz-

nek a' Fárságon által minden ezelőtt szokásban volt tántzos, állortzás 's egyéb mulattságok is.

Béts.

Zsidó-kerefztelés volt itten Növ. 21-dik napján az *Augustinusok'* Templomában. A' Kerefzt-anya és -anya, Directóriális Cancellarius Gróf *Rothenhahn*, és a' Felesége voltak: a' meg-kerefztelődött Személyek: Papiros-áruló *Fischel* Efraim, két Fiaival és ugyan annyi Leányaival együtt; a' Kerefztelő - Személy pedig Nemes *Canal* József Plébánus, a' ki már az előtt tanította volt is darab ideig *Fischel* Efraimot, 's annak Magzatait a' Római Katholika Vallásra. Nem tsak kerefzt nevet nyert mást a' *Fischel* Háznép a' Kerefztség' alkalmatosságával; hanem vézeték nevet is, úgymint: a' *Fischel* helyett *Friedenheim*. Az Attya *Fischel* Efraimnak (vagy már a' mostani neve szerént, *Friedenheim* Henrik Ferentznek) Lew Mayer *Fischel* Prágai Rabbi.

* * * * *

Tudósítás.

Meg-jelenik végre, máj majd két esztendővel ezelőtt meg-ígértt. „Nevezetesebb Európai Országok' leírásának Első Részé, mellyben a' Bé-vezetés, Nagy-Britannia és Hybernia, Szövetséges Belgyiom, Dánia és Norvégia, Svécia és az Orosz Birodalom' található. Oka a' késésnek nem én vagyok; hanem a' Nyomtató. A' nyomtatványok már rélszerént el-kül-

dőzöttek, résszerént még a' napokban el-fognak a' kívánóknak küldöztetni. Az alá-írt Urak, azoktól méltóztassanak a' magokéikat kívánni, a' kiknél neveiket bé-jelentették; Azok pedig, a' kik innét egy kevesse távolabb esnek, 's egyenessen magamat tiszteltek meg betses Leveleikkel, a' hozzájok leg-közelebb fekvő 's alább meg-nevezendő Városokból méltóztassanak nyomtatványokat kívánni; ha tsak újjobban arról nem fognak tudósítani hová és hogyan küldhessenek azokat kezekhez. — Arra a' Könyvnek i for. 30 kr. a' Vevőknek; az alá-írt Uraknak mindazonáltal ezen Első Rész i for. 15 kron fog adódní Találatik a' munka: Bétsben, Doll Könyváros; Debretzenben T. Buday Ezaiás Prof.; Győrött T. Kis János Prof. és Müller Könyváros; Kassán T. Kováts István Préd.; Késmárkon T. Potkonitzky Prof.; Ketskéméten T. N. Iffjabb Kis Pál Senátor; Komáromban T. Nagy Pál Préd.; Kőszegen T. N. Ásboth András; Miskoltzon, T. Dudásy Director. Marosvásárhelyen T. N. Dózsa Gergely Prof.; Ó Budán Kis István Könyváros; Pápán T. Látzai József Prof.; Pesten Weingand és Kilián Könyváros; Pósonban Weber Simon Péter Könyváros; Sárospatakon T. Szabó Dávid Prof.; Sopronban T. Prof. Rajts Péter és Könyvkötő Hochholtzer; N. Szebenben (Erdélyben) T. Pápai István Prédik. Szombathelyt T. Szép József Prof.; Wefzprémben T. Zigán János. — Uraknál. A' vivés költségét, mint már egyébkor is jelentettem, Bétsig, Pósonig, Győr, Komáromig, Szombathelyig, Kőszegig, Wefzprémig és Pestig magam fizettem, azon túl az Erd. Vevő Urak méltóztassanak azt viselni.

Skótzsiának le-írása a' leg-újjabb időkig felettébb tökéletlen volt, sem a' földnek, sem a' Lakosoknak minémúségeikről semmi bizonyos nem tudatott; minden tsak vélekedés és tapogatózás volt a' mit rólla írtak 's tanítottak. Sinclair Wilhelm az Edinburgi Universitásnak egyik leg-tudóssabb és leg-munkássabb Tagja 1790-ben egy Tudósítást tett közönségessé, mellyben Hazájafait, kivált a' Tudósokat és Papokat arra kérte, és gerjesztette, hogy kiki, lakásának környékét olly szorgalmatossan, a' mint lehetséges, azon kérdések szerént, mellyeket eleikbe terjeszteni méreztel, le-írni, 's a' le-írást néki bé-küldeni méltóztassanak.

sanak. — Hallatlan példa a' Tudományoknak Országában! 1790 diktől fogva 1795-dikig, XIII darabokban, millyen Ország le-írást tett ezen bé-küldött munkákból Sinclair Úr közönségessé Skótzziáról. A' Magyar Tudósok, Papok, Prédikátorok sem fogják tehát, úgy hiszem, a' Skótzziainaknak példája szerént fáradságokat tiltani, ők is kívánni fogják egyfzer Hazájokat meg-esmérni. El-kezdett munkátskámnak tzélja oda megyen ki, hogy a' 2-dik Részbe a' többi nevezetesebb Európai Országokat foglaljam össze, és a' 3-dik Részte egészen a' két Magyar Hazánknak le-írására fordítsam. De tudni való, hogy tsak segítség által juthatok törekedésemnek tzéllýára. Ne tiltsák azért tőlem — magoktól — Hazájoktól, — a' Maradéktól Nagy Erd. Tudósaink ezen Munkát. Írja meg kiki, környékét, vagy Megyéjét következendő kérdések szerént. 1.) Mekkora a' le-írandó tájék, mennyi és mellyek benne a' Helységek, millyen az ég-hajlat (clima), a' földnek fekvése és termékenysége? 2.) Munkások e' a' Lakosok, mivel keresik kenyereket, hogyan és honnét kapják gazdagságjokat? 3.) Mik és mennyik termelztéseik, nagyobb mühelyeik, mit vizznek tovább árúlni, és mennyit, 's hová? 4.) Mellyek a' különös Törvények és szokások, a' bátorságra, 's a' kereset' és jó intézetek' elő-mozdítására nézve? 5.) Mennyi és hányféle az adó, a' Katona-tartás, 's mennyire mennek a' köz-dolgokra tett költségek, p. o. a' Tisztviselők' fizetések, a' gyűlés- és egyéb házak, a' tömlötzők, az utak, 's a' t. A' kik ezen kérdések szerént, Kedves Hazánknak egygyik vagy másik részteit le-írni méltóztatnak: különös érdemet szereznek magoknak az egész Közönség előtt, 's ha az által engem' olly állapotba helyheztetnek, hogy én azokról valamennyire elégségessebb le-írást adhatok a' Közönség eléibe; nem tsak az egész Világ előtt meg fogom buzgóságokat köszönettel esmérni, hanem tehetségem szerént fáradságokat is meg-jutalmazni kélsz leszek. Ha mindazáltal egyfzerre ezen tzélt el nem iehetne is érnem: haszontalan ezen betses munkák nálam heverni nem fognak. A' kik szíves szándékomat elősegíteni méltóztatnak: útasítsák betses Leveleiket: par Soprony a Joba-háza.

Németh László.